

Szerkesztési iroda:

Nagybeeskerek.

Zapolya-utca 1-8 szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 257. szám.

Csütörtök, november 11.

Előfizetési árak:
Egy évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 8 „
Hgy hóra ———— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetései irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
minden nap délután 5 órakor.

Közgazdasági állapotaink.

— november 11.

(N. G.) A hitbizományokról, a holt kézről s egyéb kötött nagybirtokról mostanság egyre gyakrabban esik szó. Nem tagadhatja senki, hogy a nagybirtok — akár kötött vagy szabad — legalább 80 százaléka vérfagyasztóan külterjes gazdálkodásban részes. Ennek következtében, különösen télvíz idején, még olyan megyékben is, melyek elég erős mezőgazdasági ipar felett rendelkeznek, a munkások tulnyomó hányada a télenség posványában, bizalmat vesztetten révedez a mentő szalmaszál — Amerika — után.

Igaz, hogy szerte a nagy világban, tehát az iparilag erős államokban is, ilyen vagy olyan formában hordozniok kell a problémák problémájának keresztjét, a szociális kérdést.

Igaz az is, hogy az iparilag erősek végeredményben fizikai és pénzügyi fölényvel rendelkeznek.

Ott van Németország az ő grandiózus népsűrűségével.

Itt van Ausztria, mily titáni harc dül az iparilag és mezőgazdaságilag egyenlően erős cseh és németiség között.

Itt, a geográfiailag ideális Magyarország, talaj és klíma Kánaánja, a politikailag egységes, husz milliót számláló nemzet s mégis rabok, közgazdasági páriák vagyunk, kik se vérük, se pénzük felett nem rendelkeznek.

Nem a nagybirtok, hanem az a végzetes helyzet, hogy Magyarország csak agrár s Ausztria ipari és agrár állam, az oka, hogy a kivándorlás, az egyke, a semmike, pusztít bennünket.

Ha a magyar nagybirtok, az utolsó öttizedben, úgy mint a cseh és német nagybirtok megparosodott volna, egyke, semmike ismeretlen fogalom lenne s ha lenne kivándorlás, akkor a plusz, a fizikailag erős, a pénzügyileg hatalmas plusz bocsájtaná ki azokat a rajokat,

melyek büszkén hirdetnék, hogy él magyar, áll Buda még.

Az olasz néprajok carnegiet produktáltak Amerikában, mi meg mindkét nem-beli hungarából szolgálunk.

Az elhibázott, sok évtized óta dözsölő, öngyilkosságot érlelő közgazdasági politika, mezőgazdaságunk egyoldalú voltának szédítő magassága a nagybirtokot éppen ugy koldussá tette, mint a közép, kis és törpe birtokot.

Igazán egészséges, erőtlől duzzadó, minden rendű birtokot beleértve, sokat mondok, Magyarországon 25—30 százalék van. Ez a töredék a legjobb akarat mellett sem tudja az országot közgazdaságilag megerősíteni.

Itt már csak egy esély van s ez az, hogy csakis honi forrásból származó iparcikkkel látjuk magunkat el. Ezerháromszáz millió koronát lehet egy év alatt megtakarítani. Három év alatt négy milliárdot. Mindenkinek van annyi ruhája, gazdaságában gépe stb., hogy három évig nem vesz külföldről s ami javítás stb, kell, azt itthon végezteti.

Ezt a takarékoskodást már csak azért is könnyen vihetjük keresztül, mert 1917-ig, ha van nyerstermésünk, a külföld azt megveszi. És ha nem venné meg, akkor sem sülyedne a buza ára 20 koronán alul. Ha Ausztria és más jóbarátok életörvényeinkre a középkor ököljogával felelnek, akkor mi elve a védelem emberj jogával, az ezer éves nemzet homogenitásával felelünk. Csak erős szociális és közgazdasági érzékre van szükség és akkor gazdasági helyzetünk virágzó és országunk erős lesz.

Bulgária függetlensége. Szófiából jelentik: A bolgár kormány elkészült a Bulgária függetlenségének kiküldetésére és a keleti vasutakra vonatkozó zöldkönyvekkel. Ez idő szerint tárgyalások folynak az illető nagyhatalmakkal a végből, hogy azok hozzájárulását megnyerjék ez okmányok közzétételére. Az hiszik, hogy a zöldkönyveket néhány nap múlva a szobranje elé terjesztik.

A „TORONTÁL” tárcája.

A megtérés

Emlékeznek önök erre a Van den Pruttra? Mert hogy ne ismerték volna, az lehetetlen; tegnap még csak őt lehetett látni az aszfalton, és ha nem volt Párisban, Brüsszelben volt, ami teljesen egyre megy.

Milyen bonvivant és milyen élvhajhász volt ez a derék Gáspár, az utolsó Van den Prutt s talán az utolsó járdakoptató! Minden joga megvolt különben rá, hogy élvezzen; mindenek előtt nagyon gazdag volt, nagyon szép fiu, erős mint a tölgy, vidám természetű és rendíthetetlen agglény. A legnagyobb sértés az volt rá nézve, ha házasságról beszéltek előtte: kardcsapással felelt rá. Másrészt soha senki nem verte őt le a lábáról az asztalnál, sem pohárral, sem villával és ami a tizenharmadik munkát illeti, herculesi öklei voltak.

Ah, hogy ez a szép vig fickó, az ő örökös mosolyával az ajkain, szerzetes barátta lett és pedig harminchárom éves korában! És nemcsak szerzetessé lett, hanem egy új rendet kreált vagy legalább állított helyre, mely a hetedik század óta eltűnt a kereszténységéből.

Ebben az órában, melyben ezt írom, egy kiterjedt örökölt uradalomban, Namur alatt, Gáspár testvér egy szép román stílusú zárdát épített a saját költségén, melynek ő a priorja s melyben a szent Colomban (545—615. Krisztus után) ascéta szabályai léptek életbe egész szigorúságukban. A pincéit már meg lehet nézni; el vannak látva mindennel akár száz éves ostromra.

Miért választotta az utolsó Van den Prutt minden mások közt éppen a szent Colomban rendjét, melynek alapja a test korbácsolása, hogy visszaadja azt Belgiumnak, hol egyedül csak ez hiányzott, ennek megdöbbenő oka van még magában Belgiumban is!

Ez a penitenciát tartó nem rimel többé semmivel a gépkocsik, repülőgépek és dróttalan távirók idejében s a rend helyreállítását örültek, szentnek igen, de örültek tekintik. Nem érdemel szemrehányást. Az isten szavának engedelmességet s megtartotta a néjének adott szavát.

A Gáspár nagynéje, Van den Prutt Virginia kisasszony, az apjának a nővére, az egyetlen lény a földön, akit Gáspár szeret. Az nevelte őt és volt anyja helyett anyja. Ez egy vén és tisztos hetvenes matrona, végzetlenül vallásossággal, ki namouri házában, az ablak sarkában egy antik olvasón koptatja az ujjait, mely olvasó a Golgota-hegy olajfáinak a bogycióból van összerakva s maga a pápa áldotta meg.

Csak istenre és az unokaöcsésére gondolt, egyedül velők szórakozik, sőt talán álmában össze is téveszti őket. És Gáspár hasonló imádatlással viseltetik a néjje iránt. A kék égbolt alatt semmi, forradalmak, özönvizek és a sátán más művei meg nem gátolták volna Gáspárt még tegnap sem benne, hogy minden hónapban Namourba ne menjen a Virginia néjjét megcsókolni s egy kissé összevegyíteni a lelkét ezzel a szentével. Visszajött volna a föld tulsó oldaláról a nevenapjára. Neki elmondott mindent, az örült tetteit, a vétkeit, örömeit és kicsapongásait.

A néjje hallgatta őt anélkül, hogy hallaná,

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 8 órá-tól kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és péntek déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 10 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szombaton dé-lután deákok számára a medencefürdő nyitva. (903)
A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának november havi előadásai a következő napokon lesznek:

November 16: 8—9-ig Művelődéstörténet, 9—10-ig Vegytan.
November 18: 8—9-ig Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.
November 23: 8—9-ig Művelődéstörténet, 9—10-ig Egészségtan.
November 25: 8—9-ig Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.
November 30: Egészségtan, 9—10-ig Gazdasági földrajz.

November 14. Az izraelita hitközség rendes közgyűlése.
November 15. A torontáli agarász és lovas-egyl. közgyűlése.
November 17, 18. Megyei allandó val. ülése.
November 19. Rendkívüli megyei közgyűlés.
November 18, 19, 20, 21. Országos vásár.
November 21. A Nógrádi-kiállítás megnyitása.

— Személyi hírek. Botka Béla főispán óléci birtokáról ma délelőtt visszaérkezett Nagybeeskerekre.

Dr. Perisics Zoltán polgármester, aki hivatalos ügyekben Budapesten járt, ma újból átvette hivatalának a vezetését.

— Magyary Pál apát. Mint Temesvárról jelentik, a király Csernoch János püspök előterjesztésére Magyary Pál nagybeeskereki plébános pápai kamarást, címzetes apáttá nevezte ki. A jeles egyházi férfiú kintünetését a hivatalos lap legközelebbi száma közli.

— Kintünetések a Vörös-keresztnél. Mária Valéria főhercegnő a Magyar Vörös-kereszt Egyesület védőasszonya Beck Jakabné szül. Fuchs Malvint, a zombolyai vidéki vörös-kereszt választmányi tagját és Schwarz Eberhardné szül. Franzénau Antoniat, a nagyszentmiklósi főkegyesület alelnökét az egyesület körül szerzett érdemeik elismeréséül díszoklevéllel tüntette ki.

— A kórházi bizottság ülése. A vármegyei kórházi bizottság ma délelőtt Jankó Agoston alispán elnöklésével ülést tartott, melyen részt vettek: dr. Haidegger Lajos, dr. Nónay Pál, dr. Weiserschan József, dr. Fialowski Béla, Szilágyi Albert és Knáb Ádám. Az ülésen a bizottság kimondotta, hogy a vasuti állomástól a kórházig vezető utat a várossal kötött egyezség

miközben itta őt a szemével, Bármit tett, vagy tett volna Gáspár, a néjje egész nyugodt volt az üdvösségét illetőleg; a hit visszahódítja őt előbb utóbb s angyalok röpködnek az útjain: látta őket körülötte, mint a galambokat a székesegyház tornya körül.

Gáspár mind a mellett olyan életet folytatótt, akár egy bizánci császár. Fenéig élvezte Páris. Aletta temperamentuma dacolt minden kihívással, melyet a társaság dob a természet elé és megfordítva, elannyira, hogy egy napon torkig lett vele. Harminchárom éves volt ekkor, éppen a Megváltó életkora.

— Nénikém, most már vége, betelt a szám-lám! Ha maga nem volna, golyót röptenék az agyamba és nem titkolom maga előtt, hogy a maga halálának napja az enyém is lesz. Untat minden és mindenütt. Mi módon tudna megszabadítani a sátán karmai közül? Jó keresztény és jó belga vagyok, beszéljen!

Virginia néni háromszor körül imádkozta az olvasóját s aztán a Gáspár nyakába vetette, mint nyakéket; és Gáspár megértette az allegóriát.

— Nem, nem házasságot, mondta Gáspár elsápadva, inkább a gyehennát! A házasság olyan borzasztó valami, hogy maga Dante sem beszél róla utazásában. Nem merte azt meglátni a pokolban!

— Én nem ragaszkodom hozzá, mondta a vallásos vén lány, mert tudta. Hát akkor ölt csuhát

— Szerzetes, én, nénikém?
— Ez az egyetlen menekvés. A szerzetesi állapot jó mindkét nemnek. Hála Istennek, a mi

alapján kiépíti. Miután tárgyalták a november 4-iki kórházvizsgálat ügyét, tudomásul vették a belügyminiszter leiratát, a melylyel jóváhagyja a „József” kórház 1910-iki költségvetését egy új innoki állás rendszeresítésével. Ezzel az ülés véget ért.

— **Egyházi áthelyezések** Csernoch János dr. megyés püspök az egyházmegye lelkészi karában a következő áthelyezéseket eszközölte: Balázs Mózes segédlelkészt Tóbaról Földeákra, Gyenes Györgyöt Földeákról Lovrinra, Németh Jánost Nagyszentmiklósról, Márk Ferencet pedig Nagyszentmiklósról Zombolyára helyezte át.

— **Plechl Szilárd temetése.** Ma délután kísérték el utolsó útjára rendkívüli részvét mellett a vármegye elhunyt kiváló főorvosát, dr. Plechl Szilárdot. Az óriási gyászoló közönség, amely ma koporsóját körülvette, bizonyossága annak a nagy szeretetnek és tiszteletnek is, amely őt életében környezte. A gyászszertartás ma délután 3 órakor volt az Uri-utcában levő gyászházban s a gyászszertartáson részt vett a vármegye írsztikara Botka Béla főispán és Jankó Ágoston alispán vezetésével, az orvosi és gyógyszerési kar, városi és megyei közéletünk számos kiválósága, a polgári és elemi iskolák tantestülete, több más testület és egyesület képviselői és nagyszámú gyászoló közönség. A temetésről különben lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást. E helyütt még csak azt említhetjük meg, hogy a mai délelőtti folyamán számos testület küldöttsége tiszteleggett a gyászoló családnál, többek között az állami elemi iskolák tantestületének a küldöttsége is, hogy részvétüket fejezzék ki Plechl elhunytja felett.

— **Koszorúmegváltás.** A Nagybecskereki Takarékpénztár dr. Plechl Szilárd volt megyei főorvos elhunytja alkalmából koszorúmegváltás címen 25 koronát adományozott a nagybecskereki árvaháznak, melynek vezetősége az adományért hálás köszönetet mond.

— **A munkásgimnáziumból.** A kúturegyesület munkásgimnáziumában ma este 8—9 ig Harzer József főgimnáziumi tanár fizikai előadását, 9—10 ig pedig dr. Czirbusz Géza főgimn. tanár gazdasági földrajzi előadását folytatja.

Itt említhetjük meg, hogy az „Uránia” magyar tud. egyll. titkári hivatala értesítette a helybeli munkásgimnázium igazgatóját, hogy a Könyvtárak és Muzeumok orsz. bizottsága még e hó folyamán 106 műből álló könyvadományt küld a munkásgimnázium részére s tudatta, hogy az így megalapítandó könyvtárt évről-évre gyarapítani fogja. A T. M. K. E. vezetősége szintén jelentékeny összeget fordít a munkásgimnázium könyvtárának szervezésére és fejlesztésére, úgy, hogy rövid idő múlva jól szervezett könyvtár lesz a hallgatók rendelkezésére, melyet díjtalanul használhatnak.

— **Köszönet.** A Nagybecskereki takarékpénztár 25 koronát, dr. Haidegger Lajos és neje pedig 10 koronát adományoztak a Gyermek-

barát egyesületnek, melynek elnöksége ez uton mond hálás köszönetet a nemeslelkű adományért.

— **A földrajzi társaság köszönete.** A Magyar Földrajzi Társaság elnöksége a következő átiratot intézte a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesülethez:

Tekintetes Elnökség!

A Magyar Földrajzi Társaság a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület szives meghívására ez idei harmadik vándorgyűlését Nagybecskerek városában tartotta meg. Társaságunk választmánya őszinte örömmel vette tudomásul azt, hogy a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület vezetősége megértvén a Nagy Magyar Alföld földrajzi tanulmányozásának fontosságát, készséges vendégszeretettel fogadta vándorgyűlésünket Nagybecskerek városában. Ez a megértés szülte kétségtelenül azt a nagy érdeklődést, a melyet Társaságunk Nagybecskerek lakossága részéről tapasztalt és azt a lelkesedést, a melylyel a Nagy Magyar Alföld geográfiai tanulmányozásának eszméjét fogadták. Oly nagy számban és oly kitarító, az ügyhöz méltó figyelemmel hallgatta a város közönsége vándorgyűlésünk előadásait, hogy méltóbban nem is fejezhette volna ki nagyrabecskülését egyesületünk iránt, amely édes hazánk földrajzi tanulmányozását tüzte ki főfeladatául. Kedves kötelességet teljesítettünk, a mikor efelel érzett örömlenket és hálaikat a tekintetes Elnökség előtt tolmácsoljuk. Meg vagyunk győződve arról, hogy Alföldünk lakosságának éppen a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület körében tapasztalt buzgósága és ügyünk iránti odaadása biztos sikerre segíti azt a nehéz munkát, amelyet tudomány- és hazaszeretetünkől merített lelkesedéssel megindítottunk. Mindig hálával fogunk gondolni arra a páratlanul szives magyar vendégszeretetre is, a melyet a tekintetes Elnökség részéről tapasztaltunk és arra az áldozatkészségre, a melylyel a tekintetes Elnökség a vándorgyűlés rendezésével járó nehéz munkát magára vállalni sziveskedett. Fogadja a tekintetes Elnökség mindezen szivességért őszinte köszönetünket Kelt Budapesten, a Magyar Földrajzi Társaság választmányának 1909. évi október hó 14-én tartott rendes havi üléséből. Mely tisztelettel a Magyar Földrajzi Társaság nevében:

Lóczy Lajos, elnök. Dr. Cholnoky Jenő, főtitkár.

— **Márton napja.** Minden évszaknak meg vannak a maga hagyományos nevezetességű névnapjai. Most következnek például a téli névnapok, amelyeknek elsje Márton, amely ma van. Hires, nevezetes nap volt hajdanában Márton napja s Kisfaludy Sándor is megénekelte, így dalolván róla a többek között:

Késő ős volt, Márton napja,
Egy szomorú őszi nap.
Hamvas felhők között bujált,
A melegét vesztett nap.

Ludakat hizlaltak erre a napra s a Márton-napi pecsenye mellesontjából jósolták meg a telet. Régi öregek szerint, ha a mellesonton több volt a vörösség — több lány időre lehetett kilátás, ha pedig fehér látszott rajta több, akkor biztosra lehetett venni a havas telet.

A Márton nevet leginkább a lutheránusok

kedves Belgiumunk utolsó mentővára a keresztényi böcsesség által feltalált mindenféle szerzetes rendnek. Ha meghalok, légy szerzetes, fiacskám, a béke a zárdában van és sehol e föld kerekességén, csak ép ott.

— **Helyes, ígerte meg a járdataposó.**

És van den Prutt Virginia kisasszony meghalt, bizakodva az unokaöccse mindenkor csálhatatlan szavában, kinek a vagyon az örökséggel megkészsereződött.

Gáspárt kegyetlenül sujtotta ez a vesztés és hogy szórakozzék, bottal a kezében sorra látogatta a belgiumi szerzetes rendeket. A szerzetesekről középkori eszméket táplált s többé-kevésbé renyhéknek, iszásokoknak, kicsapongóknak tartotta őket, minőknek az egyház maga is ostromozza őket nagy főpapjainak az irataiban.

Szigoruan föltette magában, hogy engedelmeskedik a nénje végső óhajának, de fentartotta magának a jogot, hogy alapos vizsgálat után válaszssa meg a rendet, melyben életét be fogja fejezni. Ezt a rendet teljesen komolynak akarta; miután ugyanis minden vétet megszokott, úgy tartotta, hogy nem érdemes zárdában keresni azt, amit pénzért az utcán is megkaphat. Aki új bört akar ölteni, le kell vetnie a régit.

Legelőbb is a trappistákhoz kopogtatott be, kiknek a rendjét a legszigorubbnak tartják. Brügge körül volt egy ilyen rend. Látogatóként mutatkozott be ebéd idején. Harminc atyát talált a refektóriumban egy tál babot körül ülve, mely egyszerűen vízben főtt minden fűszer nélkül. Tele kanalakkal falták, miközben a'attomos, vidám és kihívó tekinteteket vetettek lopva egymásra, mit Gáspár sehoggy sem birt megérteni. De csakhamar megmagyarázták neki. Az egyik

szertes jelt adott, félig felemelkedett az üléséről és a mély csöndben a bab elkezdett dudolni. A barát jó elsőnek érkezett be a koncertben, de egy másik is versenyre kelt vele és aztán többé-kevésbé inspiráltan a többiek is kivették a maguk részét a zenekarban. A zárdai jókedv gátat tört s a prior egész testében rengett a kacajtól. Gáspár e próbából azt látta, hogy a trappisták házi szabályai lazák, ment tehát tovább.

Beszólt a szent Bernát, szent Ferenc, szent Domokos, szent Barnabás és több más rendbe. A hangos babbal tett tapasztalat más és más alakban mindenütt megismétlődött.

A hely szüke nem engedi, hogy elmondjuk a Van den Prutt Gáspár eme filozofiai körutjának az epizódjait. Sohasem lett volna képes beváltani tehát a néjének tett ígérétét, ha egy áldott napon maga a kedves szentnek a lelke nem vezette volna őt egy remetének a barlangjába, ki ott tengette titokzatos életének hátra levő részét koldulással és önsanyargatással.

— **Kicsoda ő, atyám és minő rendnek a szabályait követi?**

— A szent Coloman rendét, fiam. Ez különben kiment a szokásból a hetedik század óta és egyedül én képviselem a kánoni törvényt. Ez a legszigorubb! tette hozzá s mindenféle testkinzó szerszámot mutatott neki a falon lógva.

— **Lássuk, mondta Gáspár. És sorra próbálta valamennyit.**

— **Maga egyszerű malac, testvérem, mondta a remete.**
Ezzel lekapott a falról egy erős szijat s hatalmasan felavatta vele a bérmálandót.
Ez volt a komoly szerzetes rend és Van den Prutt új életre keltette. **Bergerat Emil.**

szertették, de akadt azért kálvinista, meg katolikus Márton is. Ezeknek a védőszentje Szent Márton és a Márton ludjának legendája is hozzáfűződik. Azt tartja ugyanis a monda, hogy midőn Szent Mártont püspökké választották, szerénységből a ludak óljába bujt, de ezek nagy lármát csaptak s így elárulták. Márton különben a legenda szerint lovas szent, fehér lovon jár s ezért havat hoz rendszeresen nevenapjára. Nának éppen Márton napjára bujt ki a napok óta sötét felhők mögött rejtőzködő nap s langyos őszi verőfény ragyog hennünket körül. Bizony szivesen vesszük, hogy nem jött Márton fehér lovon, mert ebben a keserves drága világban könnyen tiszteletlenül nyilatkozhatnak róla a didergő nyomorgó emberek.

Persze a Mártonok házáinál ma vigan vannak mindenfelé s így Nagybecskereken is, ahol a Mártonok között van Lendvai Márton, a főgimnázium jeles tanára is, akit mindenfelől elhalmoztak nevenapja alkalmából jó kívánságokkal.

— **Katalin-estély.** A „Nagybecskereki Polgári Ifjuság” november 20-án (szombaton este) az Ellmer-féle vendéglő összes helyiségeiben világpostával egybekötött zártkörű Katalin-estélyt rendez. Belépő díj: előreváltva 60 fillér, a pénztárnál 80 fillér. Kezdeté este 8 és fél órakor. Jegyek előre válthatók a rendezőknél, valamint a Laux- és Ellmer-féle vendéglőkben.

— **Nagy tűz.** Nagy tűz pusztított az este a nagybecskereki határban levő Poroszkay-féle tanyán, mely jelenleg a nagybecskereki Hiller cég bérlete. A tanyán ugyanis mintegy 200 ölnyi különféle szalma gyuladt ki s nagy lánggal égett, úgy, hogy a tüzet a városban is mindenütt lehetett látni. A tűz körülbelül délután 5 órakor keletkezett s egész éjjel égett, mert a kivonult tűzoltóság pusztán csak a tűz továbbterjedését igyekezett megakadályozni, ami sikerült is. A kár több mint 9000 korona, amely azonban biztosítá: utján megtérül. A tűz keletkezésének okát eddig még nem tudták megállapítani.

— **Gyilkosság.** Nagyikindáról jelentik: Krajtör Todor vizesdái lakost a napokban az éjjeli órákban, amint épen kijött szobájából, valaki a sötétből lelötte. A kivilágított szoba küszöbén álló Krajtör jó célpont lehetett, mert a golyó szívet járta át a szerencsétlen embernek, ki nyomban meghalt. A gyanu először a már idősebb Krajtör szemrevaló fiatal felesége ellen irányult, akit kedvesével együtt letartóztattak és átszállítottak a nagyikindai ügyészség fogházába, de csakhamar kiderült ártatlanságuk és mindkettőt szabadon bocsátották. Most, mint legújabb jelentik, a tettest Bogdán Vazul személyében elfogták, aki beismerő vallomást is tett. A vizsgálat folyik.

TÁVIRATOK

A válság.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” ered. távirata.) A válság végkifejződésének nagy eseménye ma este fog lejátszódni a függetlenségi pártban. A ma esti pártértekezleten ütközik össze a párt két csoportja: a mérsékelték és a bankosok. Azt lehet mondani, hogy voltaképpen ettől az összecsapástól függ a válság további sorsa. Ha a pártban a mérsékelt fölfogás győzedelmeskedik, akkor a kibontakozás nébány nap alatt meg lesz, ha Justhék győznek, akkor a következmények kiszámíthatatlanok. Természetes tehát, hogy a politikai világ összes érdeklődése a ma esti pártértekezlet körül összpontosul s ennek az eredményét lesi mindenki. A mai többi események mind csak a délutániak előjátékát képezik.

Aehrenthal Budapesten.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) Aehrenthal gróf közös külügyminiszter a délelőtti meg látogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt, a kivel a politikai helyzetről táncskozott.

A legújabb királyi kihallgatások.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” ered. táv.) Politikai körökben ma délelőtti azt híresztelték, hogy a király Kossuthon és Andrássyn kívül még Justh Gyulát is meg fogja hallgatni a kibontakozás dolgában.

Előkészületek a mai értekezletre.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” ered. távirata.) A függetlenségi párt ma délutáni értekezletére nagy erővel folynak az előkészületek úgy a párt mérsékelt tagjai, mint a bankosok között. A párt mérsékelt tagjai, köztük Hoitsy, Barabás, Sággy, Tóth János és Mezössy államtitkárok, valamint az összes függetlenségi főispánok ma délelőtt felkeresték Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert s vele hosszasan tanácskoztak. Hir szerint abban állapodtak meg, hogy a mai értekezleten Kossuth Ferenc megnyitó beszédében inteni fogja a párt tagjait, hogy maradjanak a lehetőség határain belül. Ha intő szavai eredménytelenek lesznek, akkor a mérsékelt elemek azonnal kivonulnak a pártból.

Justh és hívei a mai pártértekezlet dolgában szintén tanácskoztak délelőtt a képviselőházban. Ezen a tanácskozáson véglegesen megszövegezték azt a javaslatot, amelyet a mai pártértekezleten benyújtanak s amely az ismeretes Teleky-iv keretében mozog. Justhék erősen reménykednek mai győzelmükben s azt hiszik, hogy mindössze harmincan-egyvenen lesznek azok, — Apponyival élükön — akik nem járulnak hozzá javaslatukhoz. Azt is remélik, hogy Kossuth velük fog maradni s beletnyugszik a többség határozatába.

Hírek a házfelosztásról.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormányhoz közelálló körökből ma délelőtt azt híresztelték, hogy amennyiben a bankosok felülkerekednek, felosztják a képviselőházat s új választásokat rendelnek el.

Wekerle bécsi tárgyalása.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) Jól informált bécsi politikai körökből azt jelentik, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök legutóbbi bécsi tárgyalásai a bankszabadság és a készfizetések felvétele körül forogtak. Ugyanezen hiradás szerint Wekerle ez alkalommal adóügyekről, nevezetesen pedig az szeszadóról és a gyufamonopólium behozatala ügyében is folytatott tárgyalásokat. A jelentés még azt is mondja, hogy a bécsi politikusok véleménye szerint a bankszabadság meghosszabbítása ügyében való további tárgyalásokat már most a banknak magának kell folytatni, amely tárgyalások során aztán a készfizetések felvétele is napirendre kerülhetne. Azok a hírek, hogy a készfizetések felvételére vonatkozólag már eddig is történtek bizonyos megállapodások, — a bécsi jelentés szerint — egyáltalán nem felelnek meg a valóságnak.

A függetlenségi párt lapja a helyzetről.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti távirata.) A függetlenségi párt hivatalos lapja a függetlenségi pártban uralkodó belvillongással toglalkozván, a többiek között ezeket írja:

Még mindig a lehetetlenség egyenes tagadásának álláspontjára helyezkedik a banksoport okoskodása. Mert hiszen egyébként nyilvánvaló, hogy Kossuth Ferenc és hívei odaadással bírdetik és vallják az önálló bank felállításának nemzeti szükségességét és csak azon a ponton tér el a két felfogás, hogy míg Kossuth Ferenc a gyakorlati politika logikai parancsa szerint nem akar nekimenni az immár teljesen bizonyos lehetetlenségnek, addig a másik árnyalat éppen abból kovácsol ellene támadást, hogy miért nem akarja a lehetetlenséget, miért akarja inkább ennek megkerülésével a gazdasági függetlenség megvalósításának intézményes biztosítékait.

Igenis, Kossuth Ferenc szükségesnek tartotta, hogy az országban minél erőteljesebb hangulat támadjon az önálló bank mellett. Hiszen emlékezhetik rá mindenki, hogy a nyári szünet előtti utolsó pártértekezleten mire intette hivat. Arra, hogy menjenek és apostoloskodjanak az önálló bank mellett. Tette pedig mindezt azért, mert még mindig hitte, hogy a királyi elhatározás enyhülni fog. De miután azóta meg kellett győződnie arról, hogy az uralkodó aka-

rata nem változik és mivel nyilvánvaló, hogy az egyik alkotmányos tényező akarata ellen konstitucionális formában a törvényhozás másik faktora, a parlament már csak azért sem valósíthatja meg a nagy nemzeti kívánságot, mert az erre vonatkozó javaslat már a főrendiházban megrekedne, meg kellett állapítania azt, amit a banksoport nem akar tényként elfogadni, vagyis azt, hogy az önálló bank felállítása ezidő szerint legyözegetetlen akadályokba ütközik.

Az osztrák helyzet.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből jelentik, a lengyelek és német szabadelvűek tegnapi értekezletéről osztrák politikai körökben az a vélemény, hogy pozitív eredményt még most sem lehet felmutatni a kibontakozás dolgában s a válság ügye cseppet sem kedvezőbb, mint eddig. A lengyel klub vezetői ugyanis nem találtak biztos módot arra, amivel a szláv unio indítatva érezhetné magát a budget-provizórium keresztülvitelére és a 14-ik §. feleslegessé tételére. Egy a viszonyokkal teljesen ismerős osztrák politikus határozottan állítja, hogy az osztrák Reichsrathot a jövő hó folyamán formálisan el fogják napolni.

Gyulai Pál temetése.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti táv.) Ma délután 2 órakor temették el óriási részvét mellett az elhunyt Gyulai Pált. A temetésen képviselve volt a kormány, a főrendiház, az akadémia, a tudományegyetem, a Kiszfaludy-, a Pető- és más irodalmi és tudományos társulatok, az irói és tudományos világ és azonkívül rengeteg számu gyászoló közönség jelent meg. A gyászszertartás az akadémia csarnokában folyt le, ahol az akadémia nevében Berzeviczy Albert elnök, a Kiszfaludy-társaság nevében Beöthy Zsolt, az egyetem nevében Hegedűs István bucsuztatták el a halottat. A gyászszertartás után az elhunytat kivitték a kerepesi-uti temetőbe s ott a főváros adományozta diszsirba helyezték.

A Haverda pört elhalasztották.

Budapest, nov. 11. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Szabadkáról sürgönyzik, a sok szennyet fölkaró Haverda-ügy tárgyalását ma megszakították és elnapolták. A mai tárgyaláson ugyanis a kérdések megszövegezésénél ellentétes álláspontok merültek föl az ügyész ugyanis Haverda Mariskánál a bűnrészesség kérdését tette föl, míg az elnök a felbujtás kérdését. Miután ilyen esetben a vádlottnak joga van azt kérni, hogy ügyét más esküdtszék elé vigyék s Haverda Mariska élt ezzel a jogával, a bíróság az ügy tárgyalását beszüntette s a legközelebbi esküdtszéki ciklusra halasztotta, amikor más esküdtszék alakul.

Határidő-üzlet.

Budapest, nov. 11. (A nagyb. eckerek Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (novemberre)	28 28 — —
Buza (áprilisra)	23 56 — —
Rozs (novemberre)	20.46 — —
Zab (novemberre)	15 22 — —
Tengeri (novemberre)	13 56 — —

Közgazdaság.

Értéktőzsde.

Déli tőzsde.	Utótőzsde zárlata.
Magyar hitelrészv. 770 —	Magyar hitelrészv. 770 —
Osztrák hitel 657 —	Osztrák hitelrészv. 657 —
Magyar koronajár. 91.75	Koronajáradék 91.70
Leszámitolóbank 487 —	Leszámitolóbank 486.50
Jelzálogbank 450 —	Jelzálogbank 450 —
Rimamurányi vmű 667 —	Rimamurányi vmű 667 —
Államvasut 739.50	Államvasut 739.50
Városi villamos 310 —	Városi vasut 311.50
Közuti vasut 599.75	Közuti vasut 599.75

FOGZÁS.

Ne ijedjen meg, hanem adjon gyermekének egy kevés SCOTT-féle Emulsiot és vessen véget az álmatlan éjjeleknek. A könnyedség, amellyel ezután a fogak jönni fognak, meg fogja Önt lepni.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét (a halászi) kérjük figyelembe venni. 852(1)—7.3

A SCOTT-féle EMULSIO

kellemesen emészthető formában tartalmazza éppen azokat az anyagokat, amelyek megkívánatnak fehér, egyenes és erős fogak növesztéséhez.

A SCOTT-féle EMULSIO

tisztaságát és erejét semmimsem mulja felül. Ize a legkellemesebb.

A SCOTT-féle EMULSIO a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor, 50 fill.

Kapható minden gyógyszerárban.

A készáru jegyzéke a tőzsdén.

Buza	kilos	ára 100 kg.	kilos	ára 100 kg.
Piszaviléki	75	—	79	29 10—29 60
„	76	—	80	29 30—29 70
„	77	28 65—29	81	—
„	78	28 85—29 20	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	29 10—29 30
„	76	—	80	29 30—29 60
„	77	28 50—28 80	81	—
„	78	28 70—29 10	82	—
Pestvidéki	75	—	79	29 —29 35
„	76	—	80	29 30—29 50
„	77	28 60—28 95	81	—
„	78	28 75—29 20	82	—
Bánsági	75	—	79	29 10 29 30
„	76	—	80	29 30—29 50
„	77	28 65—28 90	81	—
„	78	28 80—29 10	82	—
Dácskai	75	—	79	29 10—29 50
„	76	—	80	—
„	77	28 65—29	81	—
„	78	28 80—29 20	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	19 85—20 10
„ középminőségű uj	—	—	—	19 65—19 80
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	14 45—14 65
„ II. rendű	—	—	—	14 10—14 35
Zab I. rendű	—	—	—	15 80—16 —
„ II. rendű	—	—	—	15 30—15 60
Tengeri beföldi uj	—	—	—	14 70—14 80
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyílttér.

(A rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

A Torontái helyi érdekű vasutak r.-l.

elsőbbségi kölcsön-kötvényeinek 1909. évi október 26-án tartott

12. sorsolásánál kihuzott számok jegyzéke.

I drb à 10.000 korona:	15.002. sz.
22 drb à 2000 korona:	10257., 10408., 10418., 10443., 10608., 10610., 10687., 10785., 10835., 10843., 11006., 11342., 11561., 11618., 11635., 11636., 11822., 11832., 11839., 11954., 12350., 12437.
30 drb à 1000 korona:	5222., 5267., 5275., 5278., 5319., 5332., 5782., 5784., 5786., 5790., 5791., 5820., 5830., 5840., 5876., 5922., 5984., 6030., 6053., 6097., 6154., 6315., 6399., 6400., 7270., 7271., 7301., 7340., 7342., 7546.
32 drb à 200 korona:	3., 46., 72., 160., 258., 409., 412., 415., 416., 570., 631., 1001., 1002., 1003., 1004., 1005., 1006., 1007., 1008., 1009., 1010., 1011., 1012., 1013., 1163., 1381., 1477., 1480., 1482., 1504., 1973., 1975.

CLUB EXTRABIS
SZIVARKAPAPIROS
teljesen hamu nélkül ég el.
Óvakodjunk az utánzatoktól.

